ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 182 ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Երեքշաբթի 29 Հոկտեմբերի 1885 Երեքշաբթի 29 Հոկտեմբերի ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 182

Տարեկան 10 ռուբլի. վեց ամսոյ՝ 6 ռուբլի. երեք ամսոյ՝ 3 ր. 50 կ. Հատով 5 կոպէկ։ Բաժանորդագրվում են Թիֆլիսում՝ միմիայն խմբագրատանը։

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція „Норъ-Даръ“ կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar»։

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնները ընդունվում են ամեն լեզուներով։ Յայտարարութիւնների բառին 2 կ., ռեկլամների համար՝ կրկնապատիկ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Առաջնորդող. — Քաղաքական վերջին անցքերի առթիւ.
Քրոնիկոն. — Լուրեր.
Թղթակցութիւններ. — Ալեքսանդրապոլ.
Քաղաքական. — Լուրեր.
Խառն լուրեր.
Հեռագրեր.
Յայտարարութիւններ.
Բանասիրական. — „Նոր-Դարին“ (Ցեխատակարանից)։

Թիֆլիս, 28 Հոկտեմբերի 1885 Թ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԱՆՑՔԵՐԻ ԱՌԹԻՒ

I

Ֆրանսիական վերջին ընտրութեան մասին խօսելով մենք ասացինք, որ այդ ընտրութեան մէջ թէպէտև հասարակապետականները վերջ ի վերջոյ յաղթեցին, բայց Հասարակապետութեան հաստատութիւնից յետոյ, այս առաջին անգամն է, որ արքայականները աւելի յաջողութիւն ունեցան և թէ հասարակապետականները իրենց մէջը միմեանց դէմ անհաշտ կուսակցութիւնների բաժանուած լինելով, արքայականները կարող են ապագայի վերայ յուսալ, որ գուցէ մի օր Ֆրանսիայում թագաւորութիւնը վերականգնուի։

Այդ առիթով Բեռլինում հրատարակուող «National Zeitung» գերմանական ազատամիտ թերթը ասում է. — «Որովհետև հոկտ. 4-ին առաջին ընտրութեանը արդէն վերջնական ընտրուած էին 187 արքայականներ և 127 հասարակապետականներ, երկիւղ կար որ աջակողմեան (արքայական) կուսակցութեան խումբերը աւելի մեծ քանակութեամբ ձայներ կը վաստակեն։ Այդ վտանգի առաջն առնելու համար չափաւոր հասարակապետականները արմատականների հետ մի ընդհանուր համաձայնութիւն կայացրին, որով երկու կուսակցութիւնները պարտաւորվում էին իրենց քուէները տալու այն կանդիդատների ցուցակին, որոնք 4-ին հոկտ. առաջին ընտրութեանը ամենից աւելի քուէ էին ստացել։

Այդ համաձայնութիւնը յաջողութիւն ունեցաւ։

Ի նկատի առնելով, որ նոր պարլամենտը (ազգային ժողովը) բաղկացած կը լինի ընդամենը 584 անդամներից, այժմէն իսկ պէտք է հաշուի առած, որ արմատականները ընկերանալով աջակողմեաններին կուսակցական խումբերին՝ մեծամասնութիւնն են ներկայացնելու։ Դրա մէջն է կայանում հէնց ամբողջ դրութեանը սպառնացող վտանգը։ Դժուար է իմանալ թէ ինչպէս Ֆրանսիան կարելի պիտի լինի պահպանել այնպէս, որ կառավարութեան ղեկը աւելի և աւելի չը մղուի դէպի ձախ։ Բրիսսոն-Ֆրէյսինէյի պաշտօնէութիւնը նոյն իսկ իւր մէջը փոփոխութիւններ անելով՝ նոր ազգային ժողովի պարլամենտական առաջին յարձակումին չը պիտի կարողանայ դիմանալ և տեղի պիտի տայ Լօկրօյի-Ֆլօքէի պաշտօնէութեան, մանաւանդ որ դրանց անունները Փարիզում հոկտ. 4-ին ընտրած պատգամաւորների շարքում, առաջին տեղն են նշանակուած և որոնք կոչուած են կառավարութեան մէջ նշանաւոր տեղ բռնելու։

Իսկ Լօկրօյի և Ֆլօքուէի ետքից արդէն Կլեմանսօն (արմատական) սպասում է այն վայրկեանին, որ կառավարութեան ղեկը ձեռքն առնէ, և այդ վայրկեանը աւելի շուտով կը գայ, ինչու որ արքայականները, չարութիւնից արմատականների համար ճանապարհը կը հարթեն։ Արմատականները կարող են ուրեմն միշտ արքայականների օգնութեանը վերայ հաշուել և այդ յաջող հաշուից անտարակոյս ամեն կերպ շահուելու պիտի աշխատին, նոյն իսկ Հասարակապետութիւնը ներքին ճգնաժամի հասցնելու, կամ նոյն իսկ նրան կործանուելու վտանգը աչքի առաջ ունենալով։»

Իրենց հայացքներով, իրենց ձգտումներով և իրենց նպատակներով այնքան տարբերվում և միմեանց հակառակ են կանգնած հասարակապետականները և արմատականները, որ մենք էլ, ինչպէս արդէն յայտնել ենք, արքայականների կողմից վտանգի ենթարկուած ենք գտնում ֆրանսիական Հասարակապետութիւնը։ Չէ որ Հասարակապետութեան հակառակորդները՝ արքայականները ամեն կերպ պիտի աշխատեն օգտուել, այն տարաձայնութիւններից, որ թագաւորում է հասարակապետականների և արմատականների մէջ։

Միշտ գործը կորած է, երբ միևնոյն գործի համար կոչուած գործիչները կը բաժանուեն իրենց մէջ նեղ, ստոր, անձնական կուսակցութիւնների։ Նախանձից, տըխմարութեան հասած եսականութիւնից և հազար ու մի գծուծ հաշիւներից կուրացած, պատրաստ կը գտնուին դրանք և ոտնակոխ անելու մինչև անգամ ազգովին արդէն գլուխ բերած Հասարակապետութիւնը, և զոհելու նրան արքայականներին։

Ս. Ս.

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

ԿՎԻՐԻԼԱՑԻՑ. (Կովկասեան երկաթուղու կայարանից)։ Ամսոյս 24-ին գիշերուան պահուն, երբ շոգեշարժը 26 վագոնով, լի ապրանքով գնում էր Բէժամթուրան կայարանից դէպի Միխայլովա, յանկարծ 24 վագոն կտրվում են շոգեշարժից և արագութեամբ դառնում դէպի յետ։ Այնպիսի արագութեամբ էին ընթանում յետ, որ կարճ միջոցում անցնում էին Մարելիս և կանգնում էին 15 վերստ հեռաւորութեամբ. գիշերուայ խաւարը, անձրևը և այդ յանկարծակի դէպքը այնպէս սարսափ էին ձգում կօնդուկտօրների վերայ, որ նրանք բոլորովին մոռանում են կապել վագոնները և սարսափից միայն լսելի էին լինում ողորմելի կօնդուկտօրների ձայները, որոնք օգնութիւն էին խնդրում։ Դրանցից մէկը միայն, ազգաւ ռուս, չէ շուարվում, և կեանքը վտանգի ենթարկելով, կարողանում է կառքից կառք անցնելով կապել նրանց և հազիւ հազ կանգնեցնել 15 վերստ հեռաւորութեան վերայ։ Եթէ Երկաթուղու կառավարութեան պարտաւորութիւնն է քննել այդ անցքի պատճառը և պատժել մեղաւորին, նոյնպէս և նրա պարտականութիւնն կը լինի վարձատրել այն կօնդուկտօրին, որը իւր կեանքը վտանգի ենթարկելով, ազատեց իւր ընկերներին մահից։

—

Ներկայ տարումս, գաւառներում գտնուած պանդոկների գինի, սպիրտ և այլ ոգելից խմիչքների գործարանների և գինետների վիճակներից գոյացած արդիւնքը հաշուած է 19,509,000 ռուբլի։ Ի նկատի ունենալով այն, որ 1886 թ. յունվարի մէկից կը ներմուծուին 1885 թ. մայիսի 14-ին բարձրագոյն հաստատած պետական խորհրդի նոր կանոնները ոգելից խմիչքների մասին, որի պատճառով կը պակսեն գինետների և խմիչք ծախելու այլ գործարանների թիւը, կը պակսի նաև վիճակներից գոյացած արդիւնքի թիւը։ Ինչպէս ասում են, ֆինանսական մինիստրութիւնը յոյս ունի առաջիկայ տարում արդիւնք ունենալ խմիչքից 17,500,00 ռուբլի, այսինքն 2 միլիօն ռուբլի, կամ $10^{1}/_{4}$ $_{0}/^{0}$ պակաս։ Բացի սրանից 1886 թ. գիւղական հողերի, մասնաւոր կալուածքների, նոյնպէս և Լեհաստանի նահանգներում գտնուած եկեղեցական և նախկին արքունական կալուածքների խմիչքից գոյացած արդիւնքը նշանակուած է 450,000 ռուբլի. ներկայ տարուայ (370,000 ր.) 80,000 ր. աւելի։

—

ԹԷՄԻՐ-ԽԱՆ-ՇՈՒՐԱՅԻՑ. — Այստեղ շռայլութիւնը վերին աստիճանի է, մօդայի հետևողները բազմաթիւ են. ամենաաղքատ ընտանիքի աղջիկը այն-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

„ՆՈՐ-ԴԱՐ“-ԻՆ

(Ցեխատակարանից)

Հարսանիքի վերջին, այսինքն [illegible] երեկոյին, զուռնաչի Սաքին, որ աւելի լաղաթով ու շնորքով է, կանգնում է սուփրի մէջ տեղը և թամադու թեւադրածը, բարձրաձայն ասում. — Թագաւորի մակառներ։ — Համմէ հրամմէ. գոչում են ամեն տեղից։ — Աստօծ իրան բարին ձեզ կամէ, չէն կենայ մեր թագաւորի բիձու-տղէն՝ Սարգիսը, ինչ մեր թագաւորն ա, թագաւորի ուրախութիւնումը բերել ա մի ծանդր սեղան, ճոխտ գաւով գինի, խմի ու խմի, չէն կենայ. Աստծու տանէն հետ։

--Շէ՜ն կենայ, լիաբերան պատասխանում են գամքաշն ու մակառները։ Զուռնաչի Սաքին նորից խօսում է. — Թագաւորի մակառներ։ — Համմէ, հրամմէ։

—Աստօծ իրան բարին ձեզ կամէ, չէն կենայ մեր թագաւորի փեսայ Գրիգորը, իրան ազափն ու կարմիրն էլ կապենք, ինչ մեր թագաւորն ա. թագաւորի ուրախութիւնում տուել ա. հինգ մանէթ, չէն կենայ, Աստծու տանէն հետ։ Շէն կենայ, չէն ու չէն կենա՜յ...

Զուռնաչի Սաքին նորից. — Թագաւորի մակառներ։

—Համմէ։ Աստօծ իրան բարին ձեզ կամէ, չէն կենայ մեր էլխզը. հասարակութիւնը, բոլորի օջաղում էս ուրախութիւնն անց կենայ, ով որ ազափ ունի, կարմիրը կապենք, ով որ ունի ոչ, Աստօծ տայ, բոլորի վատ օրն էլ այսպէս անց կենայ, ինչ մեր թագաւորն ա. թագաւորի ուրախութիւնումն հաւաքուել ա նաղդ հինգ թուման, օխտը մանէթ, չորս շահի. չէն կենան Աստծու տանէն հետ։ Շէ՛ն ու չէ՛ն կենան. միախառնվում են գամքաշն ու մակառները։ Երբ որ ուրբաթ հարսանիք պիտի նստէ, բարեկամ կնանիք ժողովում են հարսանիքատուն, ամեն մինը մի մաղ ալիւր մաղում է և վեր գնում գաշտի պուռնգին. տաս շահուց մինչև երկու մանէթ. այդ կոչվում է [illegible]։

Ով ուզում է հայկէր տարուան կուտակուած ցաւերը մոռանայ, մտահան անի, թող բարեկենդանի օրերին գիւղերը գնայ, մանաւանդ Ղազախու գիւղերը, նախանձ, ատելութիւն գլուխ են առել կորել, ամեն տեղ քէֆ, ամեն տեղ խնդում. սար ու ձոր ձիանը բըռնել, կալել է, գիւղի կտուրներին ամեն տեղ հարայ հրոց է լսվում։ Մի տեղ ջահելներն են ջըղլախտի տալիս, մի տեղ պատանիք, ուրիշ տեղ պևորած փոթրոմացած ծերունիք, ամէնքն էլ ջահելացել են, ամէնքն էլ ժրուել. Վա՛յ գիւղամէջից անցկացող թուրքին, մէկ էլ տեսար խաղը թողած, բոլորը ձնին վազ տուին և քո թուրքին ապտակացրին. անոտն էլ ոտն է ստանում, փախխա-մախխա թողած գիւղի ներքև պուրկ է անում. գնա, բարեկենդանի օրհնութիւնը անպակաս ըլի քեզանից. Ինչ թուրք հայի բարեկենդանի տակով եղաւ, նրա տարաը լաւ դարունքահան կլինի։ Տօ աշխարքը ուրախ է, հէնց մէնք ենք մեռածը, ասեցին ու բոթբոթելով խառնուեցին էրէցեքը, վարժապետը խաղացողների հետ. ամէնքը իրանց վիրարկուն, փարաջէն դէն դըրած, փէշերը վրայ հաւաքած լախտի վերայ կանգնում են. - Դէ՛, հիմի արի թամաշայ արա, ծիծաղի։ Տրա՛ք տէրտէրին, թրա՛խկ գործակատարին, չըրխկ սամօտէնը վարժապետի. ոտին, մէջքին, վզաքօքին. — տուէք, տըւէք ջան, թող իմանան քօթակը ինչ համի բան ա, այրուբէնի առաջ [illegible] ծունր դնեն. — Թը՛խկ, թրը՛մբ, հա՛յ, հո՛յ, հա՛յ խփեց, հա՛յ տարաւ, խիէր ոտքին դըպին, էրեց, էրեց. էյա՛ւ էյա՛ւ։ —Աչքդ մատաղ գործակատար, բղաւեցին ընկերքը, թիկունքս ուռել է, արագ կուլեննաս գնանք, քսենք թէ չէ էս ճարբաղները „լոյս զուարթն էլ մոխս գցեցին, „էկեալքն“ էլ. Ասելն ու պուրկ անելը մէկ արին. սեղանը բաց է, հաց վայելենք. աչքն քէնղխուզանելով գալիս է։ Սեղանը տասնըվ տարած կտուրը, զուռնէն զըլլան փչում է. — Նստողներից մինը պորտըղուած քուրք է հագած, երեցը մահուտէ չերքեսկա է հագել, արծաթէ քամարը կապել, ատտղաւոր գդակը դրել, խանչալը կախել. գեղի իշխանը փարաջէն հագել, չալօն փախլաի տեղ գլխին դրել, գործակատարը սպայի վերարկու գցել, զառ բաշլուխը վզով փաթթել, կոլոր բուխարի գդակը ծածկել, անգղի ահագին փետուրը կողքը խրել, վարժապետն էլ փարաջէն հագած, եպիսկոպոսական թղթէ խոյրը գլխին բազմած, հետևում է նրանց։ Դհօլ-զուռնան առաջնորդում են, այս կտերը գեղի քոխվան է, սեղան բաց արել խմբին սպասում, այն կտերը տանուտէրը, միւս տեղ ալան, այդպէս շարէ շար պատրաստ սեղանները սպասում են, խաղ, տաղ, ցնծում, ծիծաղում բարեկենդանէ, խէլքները կորել է. մի տեղ թթուաշ գինու շնորհիւ գերաններ են պարանում, միւս տեղ ինչ հանաքներ ասես անում. ամէն կտրի սուփրի վերայից կանչում են. — ա՛յ էլխզ, համեցէք, սրբազան տէր. սուրբ երէցներ, կերակուրները սառան, համեցէք, գըլխներիս վերայ տեղ ունիք։ Բամիկ, ազնիւ, ռահաթ, աղա բոլորը մի սիրտ, մի հոգի, քաղցր ջան են ասում, և Աստծու տուածը իրար հետ ուրախ վայելում։

—

Ղազախը ունեցել է մի քարոզիչ, բանաստեղծ քահանայ — Կոզեպայ Տէր Ղազարը. մահացել է տասը տարուց առաջ. շատ գրուածներից հազիւ ազատել կարողացայ մի քանիսը, որ իրենց ժամանակին հաւաքածուի մէջ կտպուէին։

Հանգուցեալ Տէր Ղազարը մտրակել է իւր ժամանակի անշնորք քահանաներին կարճ ու կտրուկ. նա չորս տողի մէջ այնքան է պատկերացնում, որքան ուրիշը մի թերթում։

Օրինակներ. Տէր Աւետիսն ի [illegible]
Կայ յարաժամ ի վարան.
Եթէ բանայ զբերան,
Է սխալման գանձարան։

—

Տէր Յակոբն ի [illegible] միշտ,
Ցրնթերցմանէ կոէ վիշտ,
Ունկն դնես նմա ճիշտ.
Միայն լսես այժմ և միշտ։

—

Ի [illegible] ումն ծեր.
Տէր Օհանն է բազմահեր.
Ի նեղանոյն առ ընթեր
Կանգնէ իբրև պղպատկեր։

—

Տէր Յարութիւնն յ[illegible],
Ցրնթերցմանէ թարմատար,
Հիծեալ յընտիր երիվար,
Գործ կատարէ քաջարար։

—

Ղուկաս քեշիշ իշ բիթրան,
Հար թարափա թոռ աթարրան,
Ջոխլարա մուրազ իթրան,
Սաֆքիզդան գոխկուզ գէօթրան։

—

Տէր Դաւթոսս Ս[illegible] գիւղի

պէս է զուգվում, կոկվում, որ կարծես նրա ծնողները միլլիոնի տէր լինին։ Այս օրերումս այստեղ ժամանեց Սուքիաս եպիսկոպոսը քննելու քահանայի գործը։ — Տեղիս երկասարդութիւնը կամենում է մի ներկայացումն տալ, յուսով ենք, որ յաջորդի հասարակութիւնը անտարբեր չի գտնուիլ, ինչպէս անցեալները։

—

ՇՈՒՂԱՎԵՐԻՑ.—Անցեալ ամսում մեր երեցփոխան պ. Բ. Ցարութիւնեանցը թողեց իւր պաշտօնը, նրա տեղը ընտրուեց պ. Աւ. Մեհրաբեանը։ Պ. Ցարութիւնեանցը համարեայ տասն տարի վարել է այդ պաշտօնը ամենայն բարեխղճութեամբ. հասարակութիւնը այդ ժամանակամիջոցում եղծի դէմ ոչ մի անիրաւութիւն չէ տեսած նրանից։ Յոյս ունենք, որ նորընտիր երեցփոխանը արժանաւոր յաջորդ կը լինի նրան և սրբութեամբ կը կատարէ իւր պաշտօնը։

—

ԻԳԴԻՐԻՑ.—Մի ամիս է արդէն, որ դիֆտերիդ հիւանդութիւնը տարածուել է երեխաների մէջ. հիւանդացել են մօտաւորապէս 400 երեխայ, որոնցից վախճանուել են երեք երեխայ։ Այստեղ ոչ գեղատուն կայ և ոչ բժիշկ ինչպէս գրուած էր „Նոր-Դար"-ի №166 ում, բայց ունենք մի հայ ֆէլշեր, որը շատ լաւ հետևում է այդ հիւանդութիւնը ստացած երեխաներին և բժշկում է։

—

Ֆինանսական մինիստրութեան մէջ մօտերումս մշակել են հետաքրքիր տեղեկութիւններ, ծխախոտի ակցիզից, գործարաններից, խանութներից և վկայականներից գոյացած արդիւնքի մասին։ Այս տեղեկանութիւններից, ՚ի միջի այլոց երևում է որ առաջին տարում (1883 թ.) ծխախոտի ակցիզը արդիւնք է բերել 17,122,609 ռ., նոյն հաշվում եւրոպական և ասիական Ռուսիայից 16,761 329ռ., Անդր-Կովկասեան երկրից 361,280 ռ։ 1884 թուականի արդիւնքը աւելացաւ մինչև 18,147,660ռ., նոյն հաշվում եւրոպական և ասիական Ռուսիայից 17,770,252 ռ. և Անդր-Կովկասեան երկրից 877,408 ռուբլի։ Եւ այդպէս երկու տարուայ ընթացքում, ծխախոտի կանոնադրութեան մտած օրից, տարեկան միջին թւով ծխախոտի ակցիզը արդիւնք է տուել 17,635,135 ռուբլի։ Ներկայ 1885 թուականի կէս տարուայ ընթացքում ծխախոտի արդիւնքը եղել է 8,000,000։ 1886 թուականի միայն ծխախոտի արդիւնքը մինիստրութեան հաշւով կը հասնի ճիշտ 18,000,000 ռ., իսկ վկայականներից գոյացած արդիւնքը կլինի 1,880,000 ռուբլի, որը և առաջիկայ 1886 թ. կը հասնի 19,880,000 ռուբլու։

—

ԴԱՆՁԱԿԻՑ գրում են մեզ. Հոկտեմբերի 20-ին կիւրակի երեկոյ, տեղիս կլուբի դահլիճում, Թիֆլիսի հայ դերասանական խումբը, առաջնորդութեամբ պ. Սաֆրազեանի տուեին իրենց առաջին ներկայացումը. «Հալածահարուած առաքինութիւնը „դրամա 5 գործողութեամբ, և Կըռթ—Կըռթ» վօդեվիլը։ Դրամայում փայլում էին տ. Ալմա, պ. պ. Սաֆրազեան, Տէր-Դաւթեան և օր. Աբշալոյս։ Տ. Ալման այս երկրորդ անգամն, որ այցելում է մեր քաղաքին, ուստի համեմատելով ներկան անցեալի հետ, այնքան յառաջադիմութիւն է արել, որ իսկապէս արժանի է մեծամեծ գովասանաց։ Նրա խաղը մեզ ամենիս հիացրեց և թողեց ազդու տպաւորութիւն։ Պ. Տէր-Դաւթեանը շատ լաւ խաղաց, նա հանդիսականներին թուլացրեց ծիծաղից, պարոնը լաւ կոմիկ է և դրա համար էլ ծնուած է։ Օր. Աբշալոյսը լաւ էր իւր դերում, նա ունի լաւ ապագայ, եթէ չը դադրէ աշխատելուց։ Պարոն Սաֆրազեանի մասին աւելորդ եմ համարում երկար գրել, որովհետև նըրան գովասանելը առաջի անգամը չը պետի լինի. սրանով երրորդ թէ չորրորդ անգամն է, որ այցելում է իրեն սիրող Գանձակին, նրա անունը բաւական է որ երաշխաւոր լինէ ներկայացումը յաջող անցնելուն. դրամայի և թէ վօդեվիլի մէջ շատ յաջողակ էր, Նամանաւանդ այդ վերջինի մէջ։ Ովքեր տեսել են „Կըռթ-Կըռթում", անշուշտ ինձ հետ կը համաձայնեն, որ անկարելի է դրանից լաւին տեսնել այդ դերում։ Վօդեվիլում մասնակցում էր պ. Ս. Ցարութիւնեանը (Պօղոսի դերում)։ Ինչ որ գրում եմ նրա մասին, ոչ թէ ընդունում եմ իբրև մի թատերասէրի, ոչ, այլ այս դերում իբրև մի հմուտ դերասանի, որ ուսումնասիրել է այդ դերը կատարելապէս, նա խաղում է և անխօս ժամանակը, նա այնքան սեփականացրել է այդ դերը իրեն, որ մեր աչքին երևում է իսկապէս մի գիւղացի խեղճ և միամիտ հայ։ Շատերը զարմացած էին մնացել նրա խաղից, այդ մասին էլ երկար ծափահարութիւնները ստացաւ հանդիսականներից։ Երևում է պարոնը սիրում է այդ արհեստը և ես հաւատացած եմ մեծ յաջողութիւն է սպասում դրան այդ ասպարիզում։ Լսում ենք, որ պ. Սաֆրազեանը առաջարկել է նրան, գնալ իւր հետ Թիֆլիս, և մասնակցել նոյն իսկ այդ վօդեվիլի մէջ Պօղոսի դերում, որ խաղալու են սոյն ամսի 31-ին։

—

Առաջիկայ 1886 Թւից, „Русскій Курьеръ" լրագրի ասելով, կայսրութեան մէջ գտնուող քաղաքացիական բոլոր բանտերում կը խափանուեն ներքին զինուորական պահնակների խըմբերը և դրանց պարտաւորութիւնները կը կատարեն կամաւոր վարձուած պահապանները։ Բանտային նոր վերահսկողութեան ծրագիրը արդէն ներկայացուած է պետական խորհրդին։

═

„Մեղու Հայաստանի" լրագիրը հաղորդում է հետևեալը. «Վեհափառ Մակարը ամսոյս 25-ին թողեց Թիֆլիզ և ուղիղ ընկաւ դէպի ս. Աթոռն էջմիածնի, երկաթուղու գնացքով մինչև Աղստաֆայ, ուր կը գիշերէ։ Միւս օրը կը գիշերէ Դիլիջանում, երրորդ օրը Սուխոյֆոնտան իջևանում, ապա Երևանում և ամսոյն 30-ին կը ժամանէ ս. Էջմիածին»։

—

Առաջիկայ ձմեռը լրագիրների ասելով, Լոնդոնում կը կայանայ վելեցկուհիների միջազգային մրցանակահանդէս։ Առաջին մրցանակագինը նշանակուած է 12,500 ֆրանկ, երկրորդը—7,500 ֆր. և երրորդը—5000 ֆր։

—

Թուրքեստանի ընդհանուր նահանգապետի ղեկավարութեամբ, „Моск. Вѣд." լրագրի ասելով, Պերովսկիյ գաւառում ծառեր են տնկում և սերմեր են ցանում Սիր-Դարի Կուվան-Դարի անապատներում անտառ գոյացնելու նպատակով։ Արդէն տնկած ծառերը 400 դեսեատին տարածութիւն են բռնում։

—

Պ. Գէորգ Բաշինջաղեանը խնդրում է մեզ յայտնել, որ նոյեմբերի սկզբին գնալու է Բագու՝ գեղարուեստական նկարների պատկերահանդէս բանալու նպատակով և այդ նկարների թիւը հասնելու է (մեծ և փոքր գիրքերով) մօտաւորապէս [illegible]։

—

Հիւսիսային հեռագրական գործակալութիւնը Փարիզից քաղած հեռագրի մէջ մի սխալ է արել, որ աննկատելի է մնացել։ Հեռագրուած է թէ ֆրանսիական հասարակապետութեան նախագահ Գրեվին ընդունել է [illegible] դեսպան գրաֆ Մինստէրին։

Գրաֆ Մինստերը առաջ, երբ գերմանական Հանովերի թագաւորութիւնը գոյութիւն ունէր, դրա ներկայացուցիչն էր հինգ տարի շարունակ Պետերբուրգում, իսկ երբ 1866-ին Հանովերի թագաւորութիւնը արձակուեցաւ և երկիրը միացուեցաւ Պրուսիայի հետ, գըրաֆ Մինստէրը անցաւ Բիսմարկի կողմը և յետոյ իբրև դեսպանապետ Վիլհելմ կայսեր կողմից գնաց Անգլիա։

Վերջերումս իշխան Բիսմարկը գրաֆ Հացֆելդին Անգլիայի կառավարութեան մօտ դեսպանապետ նշանակելով, գրաֆ Մինստէրին տեղափոխեց նոյն պաշտօնով Փարիզ ֆրանսիական հասարակապետութեան մօտ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՕԼ, 21 Հոկտեմբերի։ Աշա մի ամբողջ ամիս է, որ Ֆիլըրքի ցիրկը գտնվում է մեր քաղաքում և ամենայն օր, կիւրակի օրերը երբեմն էլ երկու անգամ ներկայացումն է տալիս։ Չը նայելով որ մեր քաղաքացիք շարունակ գանգատվում են թէ՝ առևտուր չկայ, փող, աշխատանք չը կայ, բայց Ֆիլըրքի ցիրկը այսքան ժամանակ ոչ մի օր դատարկ չէ եղել, այլ մեծ մասը հայերով լի։ Երբ Երուսաղէմի նուիրակը ժողովարարութիւն էր անում այստեղ և երբ տեսնում էինք, որ մարդիկ դուրս են գալիս իրենց խանութներից և գնում շուկայ, թողնելով մի փոքր երեխայ խանութում, —մեղադրել չի կարելի ասում էինք ինչ անեն, քասատութիւն է, փող չը կայ, ու ամաչում են նուիրակին ասել փող չունինք։

Բայց ինչպէս երևում է մենք մեզ համար ենք ժլատ, մեզ համար փող չունինք, իսկ օտարի համար հարուստ ու առատ ենք։ Մի քանի կոպ. յօգուտ Երուսաղէմի չը տալու համար, խանութներից փախչում էինք, իսկ ցիրկ գնալու համար, միմեանց ստիպում ու համոզում ենք թէ մի անգամ էլ պէտք է գնալ։ Բայց երանի թէ՞ մի անգամ գնային։ Կան այնպիսիները, որ ոչ թէ մի անգամ, այլ ամեն-օր գնում են. դեռ այդ էլ մի բան չէ, որ օրական 1—2 ռ. տալիս ցիրկ են գնում, եթէ դրանով վերջանար ամեն բան, բայց ցաւալին այն է, որ չի վերջանում։ Ցիրկում ներկայացումը վերջանալուց յետոյ, մի այլ տեսակ ներկայացում սկսվում է հիւրանոցներում ու պանդոկներում, ուր ցիրկի դերասանուհիների հետ դեր խաղացողները մեր լուսաւորուած (?) երիտասարդներն են։ Աչա թէ որտեղ և ինչի համար է թափվում մեր քսակները, որտեղ է պարպվում մեր փողերը։

Մի ամսում, վստահ կարելի է ասել, որ Ֆիլըրքը 6—7,000 ր. փող հաւաքեց. թէ այդ կարելի է ճիշդ համարել, երևում է նրանից, որ վերջին ներկայացումներին ցիրկ գնացողներին վիճակով ձի, կով, ոչխար, ոսկէ ու արծաթէ ժամացոյց, արծաթէ բաժակ, հայելի և այլն և այլն բաներ էր ընծայ բաժանում։ Եթէ Ֆիլըրքը սպասածից աւելի արդիւնք չունենար, եթէ մուտքը ծախքին հազիւ ծածկէր, ինչպէս շատ անգամ հայոց թատրոններին է լինում, այդպիսի բաներ չէր անիլ, ինչպէս Ղարսում չէ արել և վերջապէս յօգուտ քաղաքի զանազան հաստատութեանց ներկայացումներից բաժին չէր հանիլ։

Մի որևէ ցիրկի կառավարիչ մի ամսուայ ընթացքում 6—7,000 ր. փող հաւաքէ, իսկ Երուսաղէմի նուիրակը ոչ միայն քաղաքում, այլ և ամբողջ գաւառում ամիս ու կէս մանգալով հազիւ 3—500 ր. հաւաքէ (դեռ մի երկու հարիւրն էլ ապառիկ է)։ Հաւատացած եմ որ այդ էլ չէր հաւաքուի, եթէ մեծ պ. Պ. Զիթողցեանցը չը աջակցէր դեր. հօրը։ Ամօթ չէ՞ արդեօք Ալէքսանդրապօլի համար. ցաւալի երևոյթ չէ՞ արդեօք այս...

Ինքնասիրութիւն մեր մէջ բոլորովին չը կայ. ասացի, որ յօգուտ քաղաքիս զանազան հաստատութեանց պ. Ֆիլըրքը ներկայացումներից բաժին էր հանում. ի միջի այլոց մի ներկայացման կէս յատկացրել էր յունաց ուսումնարանին. այդ ներկայացման ստամակները մի յոյն տուած՝ փողոցում ման էր գա-

---

Անյագ ըմպէ նա զօղի,
Ուսումն չարժէ մի փողի....

—

Ցիչեալ Տէր Ղազարը բացի բանաստեղծ լինելուց, շատ ճշմարտախօս, ազնիւ մարդ է եղել. հէնց դրա մէջ է եղել նրա միակ դժբաղդութիւնը, լաւ ձի չի ունեցել, որ գովով մարդկանց երեսին ուղիղն ու ճշմարիտը ասելուց յետոյ փախչի. ուստի նրան ճընշել են իւր ժամանակին։ Բոլոր եկամուտները կտրել են թշնամի, ազդեցիկ մարդիկ, և Ղազախի այդ մեծ քահանան աղքատ, անօգնական, յուսահատ սրտով գերեզման է իջել։ Նա Սփիւռ կաթողիկոսի աշակերտն է եղած։

—

Տէր Ս. բաժակը ձեռքին ժողովրդին օրհնում է.—Աստուած աշխարհիս ցաւն ցաւումն անպակաս անի ձեզանից, սիրելի ժողովուրդ։ Նոյն քահանան ջրօրհնէքի օրը քարոզում է.—Բարեպաշտ ժողովուրդ, քանի որ ձեր հօրերը ցորենով, գարիով լիքն են, փորներդ հացոտ է, բերաններդ մսոտ է, դուք Աստուած չէք ճանաչում, այսօրուայ սուրբ տօնին խնդրում եմ այս կանաչ մեռօնից, որ ձեր հօրերը դարդալուին, ձեր դաշտի մէջ միները եալլի տան, անօթի մընաք, բալլի —էի գաք, Աստուած ճանաչէք։

—Փառօք կենաս, ա՛ տէր. և ընդ հոգւոյդ քում։

—

Նոյն քահանան ուզում է թարգմանել աւետարանից այս տունը—„լաւ է նմա եթէ կախեսցէ երկան իշոյ ընդ պարանոց նորա և ընկղմեսցի ի խորս ծովու. „ասում է այսպէս—„ աւելի լաւ էր էշի վզից ջաղացի քարը կապել և գցել ծովը, քան թէ ծնուէր Յուդան։ — Մինը հերթից ձայն տուեց.—ա՛ տէր, ա տէր, մի դուրս արի, բան եմ ասում։ — Օրհնեալ որդի, կտրից ասա, կը լսեմ։—Չէ, տէր-տէր, դուրս եկ, ուրիշ ռանգի բան եմ ասում։ Տէրը հնազանդեց, դուրս եկաւ։—Ա տէր, մի էշը տաս, ջաղացում մի հալ ալիւր կայ, գնամ բերեմ։

—Ա տէր, ա՛ տէր, մի դուս արի բան եմ ասում, հերթի ծայրից բղաւում է, մէկը։—Ասա, որդի, ոտներս հանած էր, խստեղից էլ կը լսեմ, թաքուն բան հօ չի։—Տէր-տէր ջան, ջափա քաշի դուրս եկ, խստեղից կարալ չեմ։—Ա՛յ աղջիկք, ա՛յ հարսներ, մի հօղաթափներս տուէք, տեսնեմ. դուրս եկաւ տէրը։ Կանչողն ասեց.—Աչէդ մատաղ, գոմէշները բան տաս մի քաղան փէտ բերեմ։—Օրհնուած, հէնց էդ էր...

—

Մի խելօք աշուղի մինը Ղազախով անցնելիս, ամէն մի գիւղին իւր յատկութեան համեմատ [illegible] չէ որ աշուղը. ես ամբողջ խաղից բերում եմ մի կտոր, որ ականջիս է հասել։

Աջի աջի Դոստըլու,
Տափակ շաջի Դոստըլու.
Ղօնախ գեալար՝ աջ գէդար,
Ա՛ բարաքեալլայ Դոստըլու...
Օգըլան տըլխան բարանեցիք,
Բաբիկ քօհլու ամբաղեցէք,
Թխամձորեցիք, ցցախորեցիք (ղալաչեցիք),
Սուգ ու չիւան կողպացիք,
Աւխուշի կտուտած սլագեղանձիք.
Լարած գուլթան Գլի գեղցիք......

Շ... Տէր Յ... պատմում է.—Ես պըստիկ ժամանակ գնացել էի մառանից ձու գողանալու, հօրեղբօրս հարսը չիմանալով իմ այնտեղ լինելս, հէնց որ եկաւ գինի տանելու, առաջ ինքը գըլխին քաշեց, յետոյ դուռը լըրեց գնաց. ես էլ սուս-փուս ձուանը ածի գգալս, գլխիս դրի և եկայ խնդանի մօտ։ Հայրըս ասեց մօրս—հարսին էլ գինի տուր. մայրս ասեց թէ—Նա աբարանցի է, գինի չի խմել։—Հ՛ը, չի խմում, մէջ ընկայ ես, բա՛ լաւ էր գլխին քաշում, մառանումը չը տեսայ։—Ի՞նչ էիր անում մառանում։—Ոչինչ։—Այս խօսքում հարսը հանաքով որ չրամփեց գլխիս, ճակատովս ու ծոծրակով ձուի չորլան գնաց։—Փա՛, դու էլ ձուան ես գողացել հա՛, վրաբերեց հայրս։

—Տէր Յ... պատմում էր—Ես սար էի գնում, պապս քուրքը դարտումն էր մնացել, պետք տանէի։ [illegible] էր, բեզարեցի. [illegible] մէջքին կապեցի քամալովս ու գնացինք։ Սարւոյին մօտենալիս, չունը առաջս ընկաւ ուրախ-ուրախ, չը կարողացայ քուրքը յետ անեմ։ Դագերոնց դուրս դառան, տեսնելով մի փալանած չուն, էլ չը հարցրին, թէ իրենց ընկեր բողարն է, վրայ հասան, կոխեցին տակները, բուրդ տուին, բամբակ գզեցին, քուրքը ձեռաեցին, կտոր-կտոր, ծլանգ-ծլանգ արին, ըռխած դէս դէն փախան։ Հիմի ալի պասլիցս տուր մի ուտի։

—

Նոյն Տէր Յ... պատմում է—մի աբենակ օր մայրս ինձ աղունի մօտ ներսուղեց, որ ծտերը, հաւերը քիչ անեմ, ցորենը չուտեն։ Մէկ թխսըխան ունէինք, ծլլաշար ճուտերով թափվում, ուտում էր.—Թէ խփում էի, վախում էի ճուտերի մեղքում կորչեմ, քիչ անելով էլ աւգար արին,—Ի՞նչ անեմ, Ի՞նչ չանեմ. ես էլ մի պստիկ ճըպղնակ զատ էի, բերի ճուտերը մէկ-մէկուց թելով կապոտեցի։ Թխսըխանն էլ բռնեց ամրացրի։ Ա՛յ՝ էտէնց հոգիներդ կը հանեմ, չէք կարում ժաժ գաք, հաբրութ էք ըլում։—Իմ ասելն ու մի անտէր զօրալի լուս ընկնիլը մին էլաւ, սէրտը մի ճուտ էր ուզում, մէկէկոնքն էլ հետը ճօլօկալ էլած, շարան դառած ճվճվալէ երկինքի ամպերին տես անացին։ Թխսըխանը [illegible] ոտին, թևին արեց, բայց կապած էր։ Մայրս ձեռները փաղաղոտ տանից վազեց, որ տեսաւ լօրիկ-լօրիկ ճուտերը օղկի-մօղիկ լաց լինելով ամպերի վերայ թօթռում են, վա՛յ արեց—առն, յանկարծակի մա՛հէն զաս, առա խաւար պատը՝ նստեց գլուխ,—անիծեց, ու մէջքս ու կողքերս փաղաղոտ ձեռքով մի լաւ տրորեց։

—

Եօթը քենակալ մի ճամբով գնում էին, մինը վերկալաւ—ախ, երանի մի մարդ էր եղել քիչ պլոց էինք արել։

Դայլին հարցրին,—Իսկի եփած մսի համ առել ես՞—Վալլա չեմ գիտում, համա մի գաբրին եմ կերել։

—

Կովի արգանդում հորթն ասում էր, երբ աշխարհ դուրս գամ, պետի մարդկանց խփեմ, վեր ածեմ։

Աստուած իմանալով հորթի չար խորհուրդը, պատժեց, որ արգանդից [illegible] դուրս գան, պոզերը դէպի առաջ կռացած։ Տէրը շարունակ աղօթում է պոզերը այդպիսի եղան, թէ չէ աչքերը պըծնելով կը քռացնեն։

—

Ագռաւը ճուտին թռցնելիս խըրատում էր—բանէ, եթէ տեսնես մինը կռացաւ դէպի գետին, իմացիր քար է վերցնում, քեզ սպանի։—Կարելի է քարը ծոցումն ունի—Էդ էլ դու գիտես, պատասխանեց ագռաւը։

լիս ու պատասխան մարդուն բաժանում։ Թէև մեր քաղաքացիներից շատերին յայտնի էր, որ նոյն յոյնի եղբայրը Երուսաղէմի Նուիրակը իրենց խանութի կողմը գնալուն պէս, մտիկ էր դալիս տակը նրան 1—2 ր. չը տալու համար և ծառային պատուիրել էր ասել, թէ խանութումը մարդ չը կայ. մի ուրիշ անգամ էլ մի Հայ քահանայի համար ողորմութիւն հաւաքելու ժամանակ, դարձեալ նոյն քրիստոնեայ յոյները ասել են թէ՝ մենք այդպէս բաներում չենք խառնւի, այսինքն թէ մենք Հայերին ողորմածութիւն չենք տալ. բայց այս բաները մեր քաղաքցիք գիտենալով, դարձեալ մինչև խանութի դուռը վազում էին և այդ յոյնից զանազան շողոքորդ ձևերով առնում տոմսակները, հատուցանելով մէկին երկու. այս երևոյթը, մեր մէջ ինքնասիրութեան մեռելութեան նշան չէ՞ արդեօք։

Արմենակ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ։ Ներկայումս ընդհանուր ընտրութիւնների ժամանակը մօտենալու առթիւ, առաջաւոր և չափաւոր ազատամիտների մէջ եղած բարոյական տարաձայնութիւնը փոքր ինչ ուղիղ և յառաջադէմ ընթացք է ընդունել։ Մի քանի օր առաջ հին վիգերը յանդիմանում էին լորդ Հարտինգտոնին այն պատճառով, որ նա եռանդով չը բողոքեց արմատականների գլխաւոր Չէմբերլէնի ուղղութեան դէմ։ Գլադստոնը, նոյեմբերի մէկին, կը սկսէ իւր ընտրողական ընկերութիւնը Մեդլօտիանում։ Նա այս թիւը ընտրեց այն նպատակով, որ յայտնէ իւր վերջին խօսքը ընտրողներին, այսինքն, որ կարողանայ լորդ Սալիսբիւրի առելիք ճառին ընտրութիւնների նախընթաց երեկոյին պատասխանել, որը վերջինս, համաձայն սահմանած սովորութեան, պիտի արտասանէ հոկտեմբերի 29-ին լորդ Մերի ժողովում։ Կարծում են, որ Գլադստոնը իւր ճառում գլխաւորապէս կը քննէ լորդ Սալիսբիւրի ծրագիրը և թէ նա իւր բոլոր ոյժը կը լարէ այն բանի վերայ, որ ցրուէ ազատամիտների ընտրողների վերայ արած տարաձայնութեան տպաւորութիւնը, որը, ինչպէս երևում է, բաւականին վնասում է նրանց յառաջադիմութեանը։ Բայց դրանից „Morning Post“ լրագրի ասութեամբ, Գլադստոնը, հոկտեմբերի 31-ին, Էդինբուրգի երաժշտական դահլիճում ճառ կը խօսէ։ Բացի դրանից կը խօսէ նաև երկու ճառ նոյեմբերի 5-ին և 9-ին։

—

„Times“-ին գրում են Վիէննայից, որ եթէ առաջիկայ կայանալի դեսպանաժողովը ընդունէ Թիւրքիայի պատերազմական միջամտութեան իրաւունքը, այն ժամանակ արևմտեան երեք պետութիւնները հազիւ թէ կը համաձայնեն յանձնարարել Թիւրքիային վերականգնեցնել խախտած statu quo-ն։ Մի քանի քաղաքական շրջաններում կարծում են, որ հարկաւոր դէպքում հիւսիսային պետութիւնները կարող են գործ տեսնել և առանց արևմտեան պետութիւնների, բայց իսկապէս ոչ Պետերբուրգում, ոչ Վիէննայում և ոչ էլ Բեռլինում չը գտան statu quo ante վերականգնեցնելու գործնական հնարքը։ Այն միտքը, որով Ռուսիան առաջարկում է ուղարկել Ֆիլիպպոպոլ միջազգային Կոմմիսիա, որին որ իրաւունք լինէր տրուած, հարկաւոր դէպքում, օգնութեան կանչել թիւրքական զօրքերը, հաւանական չէ, եթէ ընդունենք Ֆիլիպպոպոլի և Սօֆիայի մէջ տիրող կարծիքները և մտաւոր դրութիւնը։

—

„Times“-ի բուլղարական թղթակիցը Լօմ—Պալանկից, հոկտեմբերի 13-ից (25) հեռագրում է հետևեալը. «Բուլղարիայից դուրս եկած ռուսական սպաները յանդիմանում են իշխան Ալէքսանդրի վարմունքը, որը ձեռնարկելով յեղափոխութեանը, չը պահանջեց Ռուսիայի կարծիքը։ Սակայն չը նայելով սրա վերայ, նրանք մեծ ատելութեամբ են խօսում Սերբիայի մասին, որը իրեն կարող է համարում ընդհանուր պատերազմ յարուցանել Բալկանեան թերակղզու բոլոր քրիստոնեաների դէմ։ Ռուսական սպաների կարծիքով, բուլղարական զօրախումբը, նրանց հեռանալուց յետոյ էլ, բարձր կը կանգնէ սերբիական զօրախմբից, և կարող կը լինի նահանջել վերջինիս, եթէ միայն Թիւրքիան չեզոք դիրք ընդունէ։ Բուլղարական զօրքի ընդհանուր կազմակերպութիւնը, պակաս չէ սերբիական զօրքի կազմակերպութիւնից։ Ատելութիւնը դէպի Սերբիան նկատելի է ժողովրդի բոլոր դասակարգերի մէջ, մինչև անգամ այն նահանգներում, ուր շատ է սերբիական ազգաբնակութիւնը։ Թէ այսպէս և թէ այնպէս, բուլղարները սերբիական ազգի և Միլան թագաւորի կառավարութեան մէջ մեծ զանազանութիւն են տեսնում։ Վերջինիս գլխովին մեղադրւում է այն եղբայրասպան պատերազմի մէջ, որը Սերբիան մտադիր է սկսել Բուլղարիայի հետ»։

—

„Berl. Tagebl.“ լրագրի Բելգրադի թղթակցի ասութեամբ, Միլան թագաւորը երաշխաւորել է այն բանում, որ սերբիական զօրքը չի անցնիլ բուլղարական սահմանագլուխը և յարձակումներ չի անիլ բուլղարական զօրքերի վերայ։

—

Փարիզից «Neue Freie Presse» լրագրին հոկտեմբերի 14-ից (26) հեռագրում են հետևեալը. „Այստեղի հասկացող շրջաններում հաւատացնում են, որ այսօր անգլիական կառավարութիւնը կուղարկէ Կ. Պոլսի իւր դեսպանին հրահանգներ, առաջիկայ դեսպանաժողովում մասնակցելու մասին։ Ֆրանսիական դեսպան մարկիզ դէ-Նօայլին հրահանգները արդէն ուղարկւած են։

Վերջինիս յանձնւած է մասնակցելու դեսպանաժողովում, բայց նախ քան իւր կառավարութեանը յայտնելը, համաձայնութիւն չը տալ Բուլղարիայում statu quo վերականգնեցնելու մասին։ Ֆրանսիան, յանձն չառնելով իւր վերայ ոչ մի պարտաւորութիւն, պիտի իմանայ, կամենում են արդեօք պետութիւնները Բեռլինի դաշնագրութեան մէջ փոփոխութիւններ անել։ Եթէ պետութիւնները վճռեն, որ Բեռլինի դաշնագրութիւնը պիտի պահպանէ լիովին իւր ամբողջութիւնը, այն ժամանակ Սուլթանը կարող է օգտուել իրեն յանձնւած իրաւունքներովը։ Սուլթանից կը լինի կախւած, կամենում է արդեօք իշխան Ալէքսանդրի դէմ պատերազմական ոյժ գործ դնել, թէ ոչ։ Յարուցած հարցի վերջնական վճիռը կախւած կը լինի դեսպանաժողովից, որը հաւանական է, որ կը գայ մի որոշ եզրակացութեան և յայտնի համաձայնութեան։ Ասում են, որ նախ քան դեսպանաժողովի կայանալը, մտադրութիւն կայ դիմել և առաջարկել իշխան Ալէքսանդրին հպատակելու Եւրոպայի պահանջին։ Սերբիան և Յունաստանը պիտի հասկանան, որ նրանք ոչինչ չեն կարող անել Թիւրքիայի ցանկութեան դէմ, որը կամենում է վերականգնեցնել Բեռլինի դաշնագրութիւնը պատերազմական ոյժի օգնութեամբ“։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մի մանեակի պատմութիւն.

Փարիզի „National“ լրագիրը պատմում է մի գողութեան մասին, որը պատահել է առաջին Կայսրութեան ժամանակ։ Ոստիկանութիւնը, որի կառավարիչն Ֆուշէն էր, լաւ կազմակերպւած էր, բայց որովհետև նա քաղաքական գործերով շատ զբաղւած էր, ուստի աւազակութիւնը սաստկացաւ։ Նապօլէօն I-ը, այն ժամանակ իւր փառքի վերջին աստիճանի մէջ էր։ Մի երեկոյ ներկայացնում էին հանդիսաւոր կերպով մի ինչ օպերա։ Բոլոր օթեակները մինչև անգամ պատշգամբները լիքն էին իշխաններով։ Իշխանուհի Բօրգէզէն նստած էր իւր օթեակում և փայլում էր իւր գեղեցկութիւնով և ադամանդեայ զարդերով. Նա կրում էր վզին մանեակ, որ երբ նա մտաւ օթեակը, բոլորը հանդիսականները հիացան։ Քիչ ժամանակից յետոյ բացւեցան նրա օթեակի հանդէպ գտնւած կայսերական օթեակի դռները և ժողովուրդը միաձայն աղաղակով „կեցցէ Կայսրը“ խօսքերով ողջունեց աշխարհի այն ժամանակւայ հռչակաւոր տիեզերակալին և տիրապետողին։ Շուտով բոլորն էլ նկատեցին, թէ ինչպէս կայսրուհին աչք չէր հեռացնում իւր ազգականուհու վզի վերայ գտնւած սքանչելի մանեակից։ Ցանկարծ իշխանուհու օթեակի դռները բացւեցան և նրան ներկայացաւ լէյբ-գվարդիայի փայլուն համազգեստով զուգւած մի երիտասարդ սպայ։ Քաղաքավարութեամբ գլուխ խոնարհելով իշխանուհուն, նա ասաց. „Նորին Մեծութիւն կայսրուհին, զմայլելով ձեր մանեակի վերայ, կամենում է մօտից տեսնել նրան“։ Գեղեցիկ իշխանուհին ժպտաց, հանեց վզից մանեակը և յանձնեց սպային։ Նա կրկին քաղաքավարի գլուխ խոնարհեց ու հեռացաւ։ Այս երկրորդ գործողութեան հանդիսամիջոցումն եղաւ։ Անցաւ վերջապէս և երրորդ գործողութիւնը։ Իշխանուհին զարմացաւ, որ կայսրուհին չէ վերադարձնում մանեակը և հէնց կարծեց, թէ իւր բարձրագոյն ազգականուհին իւր հետ հանաք է անում։ Միայն հետևեալ օրը նա հարցրեց կայսրուհուն, թէ ինչպէս հաւանեց մանեակը, նրա քարերը, և նրա շինւածքը։ Կայսրուհին զարմացաւ և ասաց, որ նա երբէք մանեակի յետևից ոչ ոքի չէ ուղարկել։ Նապոլէոնը հասկացաւ, որ այս աւազակութիւն է և հրամայեց իշխանուհու ներկայութեամբ, ներկայանան արքունիք երեկոյեան թատրոնում գտնւող լէյբ-գվարդիայի գնդի բոլոր պահապան սպաները։ Բայց նրանց մէջ և ոչ մէկը չը գտնւեցաւ նման այն սպային, որը նախընթաց երեկոյին տարաւ իշխանուհուց մանեակը։ Ամբողջ ոստիկանութիւնը ոտքի կանգնեցաւ, աւազակին փնտռելու համար։ Ֆուշէն փետտում էր բարկութիւնից գլխի մազերը, սակայն աւազակը չը գտնւեցաւ։

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

25 Հոկտեմբերի.

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Բացի յիշեալ քաղաքներում գտնւած ազնուականների բանկի բաժանմունքները, մտադրութիւն կայ 1886 թ. կիսամեակում բանալ առաջին կարգի բաժանմունքներ — Պետերբուրգում, Պետերբուրգի, Նովգորոդի և Պսկովի նահանգների համար և երկրորդ կարգի բաժանմունքներ Տվերի, Սմոլէնսկի, Ուֆիմի, Բեսարաբիայի և Մոգիլևի նահանգների համար։

“С. Петерб. Вѣд. „լրագիրը հաղորդում է, որ ազգային լուսաւորութեան մինիստրութիւնը անյարմար համարեց մասնակցութիւնը հիմնարկութեան մէջ առևտրական և արդիւնաբերութեան ընկերութիւնների և հասարակական ու փոխատւութեան հիմնարկութիւնների, իրենց կառավարութիւնովը պաշտօնները միացնել նահանգական հոգաբարձուի, տեսուչների, հոգաբարձուի կանցելեարիայի կառավարչի, ժողովրդական դպրոցների գիմնա-

---

Որդին նամակ է գրում հօրը. շատ քերականութիւն կարդացէլն հարց ու բարովը այսպէս է գրում.

Արական—հայր.
Իգական—մայր.
Սեռական—եղբայր.
Հայցական քոյր.
Նախդրիւ տրական—փեսան գալիս
ի Ղալաչայ,
Բացառական—ի Հաղբատայ
Գործիական—Ճամբու գցէք մի թաղար գարով,
Ներգոյական—մնամ ի Հաղբատ
Սարգիս Նազարեանց,
մականւամբ Բոշա.

—

Ս. Ծննդեան երեկոյեան ամեն գաւառներում մանուկները շրջելով տնէ տուն, «Ալէլուիա» են ասում, բայց ոչ մինը այնպէս հարուստ չէ, ինչպէս ես լսել եմ Ղազախում եօթ տարեկան մանուկից։

ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՈՂ.

Բարի ըլլուն ձեզ հալելուիա.
Ա՛չքն աչքն էս տուն աչքն հալ...
Սին ու գերան Սողոմ քաշէն հալ...
Կտեր Փողը խունկ ու փոշի հալ...
Ծոցի վրէն ծալած ոսկի հալ...
Թորոնին են խորանքէր հալ...
Հայթունին են խաթունքէր հալ..
Տուն աւլողին լուրջ ազունակ հալ...
Ձեռ ուերը փունջ մանուշակ հալ...
Մարիամ գնաց, եկ ի Ծնունդ հալ...
Ի սուրբ Փոգին, էր խաչ որդին հալ...
Բարուր կապեց դրեց գոգին հալ...
Գետ Յորդանան մկրտեցին հալ...
Տէր Յովհաննէս անուանեցին հալ...
Կեռ կեռ գաւթան մեկնուեցին հալ...
Օրհնեալ Աստւած գարունքացաւ
հալ...
Լարած գաւթան մեկնուեցաւ հալ...
Մաճ ու մանգաղ բանացրինք հալ...
Կալթնով ագրեր փլլացրինք հալ...
Քոռ ու քաչալ սաղացրինք հալ...
Տունը չէն տունը չէն պստիկ անունը
ինչ ա։
—Բագրատ ա։
Բագրատը էր հօրով մօրով գնա մէջին,
Նա եչէ էր հօր կեռ կեռ Փողերին,
Ով իմ փայն բերէ ձուն ծէլին,
Ով իմ փայն բերէ ոչ,
Նրա մօր աջու հէլին,
Մնայ ծառի ծէլին։

⁂

Մի քանի Ճաղանեցիք պատահում են ինձ... թէ—արևից ղուրբան մի էս արգէն կարդայ։—Կարդում եմ գրած է—և եղեալ, և եկեալ, և գնացեալ, և... և... և... տեսայ անկապ գրածից բան չեմ հասկանում, բերանացի հարցրի թէ ինչ են ասում։ Մինը որ տարիքով էր և կանդագ գլխով պատմեց հետևեալը—«մենք Փլան թաղին մի պապ ենք ունեցել, է՜ շատ վաղ դա կնիկ ա ունեցել, նրանից էլ մի որդի։ Սարից գեղը գալիս որդին մէջբումը էր մօրից յետ է ընկնում և մոլորւում. գիշերը վրայ է հասնում, գելերի ճանկ է ընկնում։ Հայրը թուանքը ճխան է գցում, գնում մէջին փընտռելիս, որդու գլուխը գտնում է. քիչ է մնում գժուի, գալիս է կնկանը դուրս անում տանից,—էլ հարկաւոր չես, որ սիրելի երեխէս գելերին տուիր։ Ինչքան մարդ է մէջ ընկնում, չեն կարողանում հաշտեցնել. մարդը ուրիշ կնիկ է պահում մօտը և նրանից որդիք ունենում։ Առաջաքշւած կնիկը հոգևոր տէրին գանգատ է անում. որը շատ համոզելով տեսնում է ճամբու չի գալի, նզովք է կ՚դնում հոգևոր տէրը և ասում—կամ կնկանդ հետ հաշտուիր, կամ այն նզովքաթուղթը վեր կալ։ Մեր յիմար պապը նզովքաթուղթը վերցնում է և ասում—թող նզովւին իմ թոռներն ու ծոռները, ես կնկանս հետ հաշտուողը չեմ։ Այդ թուղթը պապս կրակի մէջն՝ է գցել, չը կայ։ Մեր պապը մի հոգի է էլել, հիմի դառել ենք ութսուն հոգի, աւար-վաթան մանինք գալիս. ոչ մեր ցանածն է բըսնում, ոչ մեր հնձածն է աչք տեսնում, աշխատում ենք, աշխատում ենք, խալխալի գլուխը բան չի ընկնում. բարաքեաթ չը կայ,—ասես, ծոյլ ենք, չէ, մինչև երկու աշխատելուց քրտնքում մեռնում ենք, էլի մնում ենք դառ ու դարդակ. մեր պապի մեղքի համար ութսուն հոգիս կոտորւում ենք, ինչ անենք, բա սրան մի ճար չը կա՞յ։ Հիմի մենք ուզում ենք այս թղթով սըրբազան տէրին ասենք, որ մեզ օրհնութեան կոնդակ տայ, բալքա յաջողութիւն ըլի, աչքներս լոյս գայ»։

—Ինչ ասել կուզի, որ ներկայացրի սրբազանին դրանց. նա խրատեց, „պահպանիչ“ ասեց և դարաւոր նզովքը վերցրեց խրախուսելով գործել և անխոնջ գործել։

—

Երբ ոչխարը գետինը ոտով քանդէ, նշան է, որ անձրև կը գայ։ Նոյնպէս եթէ թուքը մարդու կոկորդում փաթաթուի, անձրև կը գայ։ Եթէ բեխի արանքը, որ «ուրախութիւն» է կոչւում, քոր գայ, իսկոյն տունը հիւր կը գայ։

—

Կողպացի Գրիգորը շատ հուժկու գող էր, անունը „Գուրդ“ էին դրել. սա քանի խոզին բռնում էր, որ փախչի, ճղւում էր, միշտ փուստ էր անցնում, չէր յաջողւում. ձեռի ճիպոտի ծայրից կտրեց երկու մատնաչափ, մէջ տեղից երկար թել կապեց, այդ չիլլիկը կոլոլեց հացի մէջուկում, ու գցեց խոզի առաջ, որը հացի հոտն առնելուն պէս յամփեց, կուլ տուեց։ Գրիգորը թելը քաշեց, չիլլին եկաւ խոզի կոկորդում տափակ դէմ առաւ, ձայն հանել չը կարողացաւ, անճարացած ձէն-մէն կտրած, վիզը խեղճացրած գնաց Գրիգորի ետևից մինչև նրա տունը։ Խոզի տէրը գիտէր ով գողը կը լինի. քոխվին մի քանի մարդկանց հետ վերցրած տարաւ նրա տունը ակը տալու։ Գրիգորն էլ խոզը մորթել, խանձել էր, ուտելն էր մնացել, տեսաւ որ վրայ են հասնում, կնկայ օգնութիւնով դըրեց օրօրոցի մէջ, երեխայքը ծածկեց, կնկանը կողքին նստացրեց, որ օրօրէ։ Ինքը գնաց մարդկանց առաջը.—Համեցէք, այ խալխ, էս դուք, էս իմ տունը, տեսէք, ես գողութեան ըսէտ եմ, որ դուք ասում էք։

—Քեզ չենք հաւատում, պատասխանեցին ամեն կողմից, թող կնիկդ երդումով հաւատացնէ։—Աղջի Մագթաղ, վրուստ ասա, մէկ էլ տունդ մի տակն ու վրայ մի անիլ տալ, խոզը որտեղ է պահած։ Մագթաղը օրօրելը դադարեցրեց, ջախտ ձեռով օրօրոցի լծանը խփեց. երբ թէ երևայ կայ մէջը։

—Սրա միսը ուտեմ, թէ կամ խոզի ղուման լինիմ, կամ մոզի։ Այս սաստիկ երդումի վերայ բոլորն էլ երեսները յետ դարձրին, գնացին, իսկ Գրիգորն ու Մագթաղը անուշ արին պլոկած տաւարը։

Ս. Աստուածածնին արա բակը մտի.
Ս. Խաչ արա ծակը մտի։

* * *

գիօնների, պրօգիմնազիօնների, բէալական դպրոցների. ուսուցչական ինստիտուտների, Հոգևոր Դպրանոցների և օրիորդական գիմնազիօնների վերատեսուչների և տեսուչների պաշտօնների հետ։

ՍՕՖԻԱ. Բօլղարական կառավարութիւնը հաստատում է, որ նա երբէք չի խոստացել հպատակել դեսպանաժողովի վճիռներին, այլ միայն յայտնել է դեսպանների զեկուցումներին, որ կարգ կը պահպանէ Ռումէլիայում, որը և կատարում է։ Ռումէլիայի ժամանակաւոր կառավարութիւնը շարունակում է երկու Բօլղարիան միացնելու համար կարգեր ներմուծել։ Շարունակվում է նաև կամաւոր զինուորների կրթութիւնը։

Կ. ՊՕԼԻՍ. Երէկուայ դեսպանաժողովը կազմեց միայն բիւրօ, հետևեալ նիստը կը կայանայ վաղը։

ՓԱՐԻԶ. Գերմանական նոր դեսպան կոմս Մինստէրը յանձնելով ծանուցագիրը, ասաց, որ նրան յանձնարարած է պահպանել Ֆրանսիայի հետ ունեցած բարեկամական յարաբերութիւնները։ Գրեվի յայտնեց, որ այդ նպատակը կ'իրագործուի։

ԲԵՐԼԻՆ. Պրուսական ժողովի ընտրութիւնները վերջացան պահպանողական կուսակցութիւնների յաղթութեամբը։ Ընտրուեցան, 200 պահպանողականներ, 99 կղերականներ, 4 ազատամիտներ լեհացիների և դանմարքների հետ միասին ընդամենը 133։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. Բարձրագոյն հրամայուած է, որ գեներալները, շտաբ և օբեր սպաները և զինուորական կառավարութեան իրաւանց ներքոյ գտնուած աստիճանաւորները պաշտօններ չ'ընդունեն ուրիշ կառավարութիւններում առանց իրաւունք ստանալու այդ իշխանութիւնից, որոնցով նրանք նշանակուած են պաշտօնի մէջ։ Չը պիտի ընդունեն այնպիսի պաշտօններ, որոնք զինուորական պաշտօնից վեր իրաւունքներ ունենան. իրաւունք չունին նաև զինուորական ծառայութեան մէջ ունեցած իրաւունքից վեր շքանշանների ուսաստիճանների ներկայացուել։ Նրանց ծառայութիւնը և պաշտօնական արժանաւորութիւնները պիտի գընահատէ և ներկայացնէ պարգևատրութեան զինուորական կառավարութիւնը։ Քաղաքային պաշտօնների մէջ գտնուած զինուորական սպաների շքանշանի ներկայացնելու իրաւունքը պատկանում է զինուորական կառավարութեանը։

Պետերբուրգ ժամանեց անգլիական նոր դեսպանը։

ՎԻԵՆՆԱ «Neue Freie Presse» լրագիրը հաղորդում է, որ Կարագէօրգիևվիչի համախոհները սերբիական Միլան թագաւորի դէմ արած դաւաճանութիւնը յայտնուած է, իսկ «Tageblatt» լրագիրը ասում է, որ դաւաճանութեան գըլխաւորը Վօլօտկեվիչի որդին է, որը մասնակից էր Միխայէլ Օբրենովիչի սպանութեան մէջ։

ԲԷԼԳՐԱԴ. Սերբիան ցանկանում է վերականգնեցնել ոչ թէ միայն նախկին կարգը, այլ նաև ապահովութիւն, պատահած դէպքերի կրկնութեան առաջն առնելու։

26 Հոկտեմբերի.

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ. «Провительственный Вѣстникъ“ լրագրի Սօֆիայի թղթակիցը, մի ամբողջ շարք փաստեր է առաջ բերում, որոնք վկայում են, թէ իշխան Ալէքսանդրը և բօլղարական զօրապետները մինչև որ աստիճան արհամարհեցին Ռուսիայի և նրա ներկայացուցիչների բարի խորհուրդները և մինչև անգամ ատելութեամբ են վերաբերւում դէպի Ռուսիան։ Չը լսեցին իշխան Կանտակուզէնին և գեներալ Կօրպուսին. սովորեցնում էին ժողովրդին աղմուկներ յարուցանել պատերազմական մինիստրի տան առաջ. Համարձակվում էին խռովարար ցոյցեր անել մեր պաշտօնական ներկայացուցչին, կամենալով մոլորեցնել ժողովրդին, վերաբերեալ Ռուսիայի ճշմարիտ դիտաւորութիւններին։ Շարժողութեան առաջնորդները չը հաղորդեցին ազգային ժողովին Թագաւոր Կայսեր ուղարկած հեռագրի պատասխանը։ Այդպիսի խարդախութեան դիմեցին նաև վերաբերեալ Ֆրէդէնսբուրգում բօլղարական պատգամաւորութեանը Կայսեր տուած պատասխանին։ Կղէմենտ միտրօպօլիտը հեռագրել է, որ Կայսրը հաւանութիւն չէ ցոյց տուել և յոյս է յայտնել, թէ՝ այլ ևս Բօլղարիայում նախկին կարգապահութիւնը չի՛ վերականգնուիլ, թէ և աւելացրել է. որ Ռուսիան կը ներգործէ համաձայն միւս պետութիւնների։ Մեր ներկայացուցիչը, համոզուելով, որ միտրօպօլիտի հաղորդած լուրը վայր 'ի վերոյ է, կարևոր համարեց հաղորդել Կայսեր իսկական խօսքերը, տարածել նրանց ժողովրդի մէջ։ Առհասարակ առաջնորդները ներկայացնում էին գործը ժողովրդին այն դրութեամբ, որ իբր թէ Ռուսիան կօմեդիա է խաղում, այլ իսկապէս նա համակրում է շարժողութեանը, ուղարկում է ինքնակամ զինուորներ, վերադարձնում է բօլղարիա յետ կանչած սպաներին և այլն, ամեն միջոցներ գործ դրին ծածկել ժողովրդից իսկութիւնը։

«Journal de St.-Pétersbourg», ցոյց տալով Սօֆիայից ստացած վերջին լուրի վերայ, նկատում է, որ բօլղարները յուսադիր են դիւթական գործողութեան վերայ, որ անում է „յեղափոխութիւն“ բառը մի քանի տէրութիւններում։ Բօլղարները յեղափոխութիւն յարուցին, մնում է ուրեմն հպատակել նրան։ Ամեն ազգ իրաւունք ունի փոխել իւր կառավարութեան ձևը, բայց իշխան Ալէքսանդրը և Սօֆիայի յեղափոխիչները չը բաւականացան դրանք յափշտակեցին այնպիսի մի նահանգ, որը չէր պատկանում Բօլղարիային։ Սակայն համաձայն Լօնդօնի 1871թ. արձանագրութեան, ո՛չ մի պետութիւն չէ կարող խախտել միջազգային պայմանագրութիւնը առանց միւս պետութիւնների համաձայնութեան։ Եթէ այսպիսի մի կանոն պարտաւորեցուցիչ է բոլոր պետութիւնների համար, հարկաւ պարտաւորեցուցիչ պիտի լինի նաև հպատակ տէրութիւնների համար։ Ուրեմն իրաւունքի տեսակէտից քննելով պատահած փաստերին չի կարելի հաւանութիւն տալ, որովհետև Բօլղարիայի միութիւնը կարող է ամբողջապէս յարուցանել արևելեան հարցը, այդ պատճառով էլ հարկաւոր է վերականգնեցնել Բօլղարիայում նախկին կարգապահութիւնը։ Այդ ընդունել են պետութիւնների մեծամասնութիւնը, և յոյս կայ, որ Կ. Պօլսի դեսպանաժողովն էլ կընդունէ։ Կարելի է քննութեան ենթարկել միայն Արևելեան Ռումէլիայի կանոնադրութեան կազմակերպութիւնը որովհետև այդ կանոնադրութիւնը չէ կազմում Բեռլինի դաշնագրութեան մասը։

Երէկ վախճանեցաւ հեղինակ Կարնօվիչը։

ՆԻՇ. Միլան թագաւորի դէմ գործ դրած դաւաճանութեան լուրը անհիմն է։

Խմբագիր-Հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆ

Պատիւ ունիմ յայտնելու, որ Թիֆլիսի նորակազմ հայ դերասանական խումբը, իւր երկրորդ ներկայացումը կը տայ հինգշաբթի երեկոյ, Հոկտեմբերի 31-ին, նախկին Արծրունու թատրոնում կը խաղացուի

I
«ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԲԺԻՇԿ»
կամ
«ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԱԾ ԿՆԱՆՔ»
Դրամայ 5 գործողութեամբ. Թարգ. Ֆրանսերէնից
II
ԿՌԻՒ ԿՌԻՒ
Վօդ. 1 գործողութեամբ հեղ. Վ. Մադաթեանի. Հայերէն, ռուսերէն լեզուներով

Տեղերի գինը պակասեցրած է
Սկիզբն է $7^1/_2$ ժամին

Տոմսակները վաղօրօք կարելի է ստանալ միայն կասսայում և արդէն ծախվում է։

Մանրամասնութիւնը աֆիշայում։

Այս անգամ կը մասնակցէ խըմբին պ. Յ. Քալանթարեանը։

Ստեփանեան
3—1

ՇՕԿՕԼԱԴ
Ս. ՍԻՌՒ և ԸՆԿ.
(Ц. 2342.) 48—40

Վլադիկավկազեան պօստային
ԳՆԱՑՔՆԵՐԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆԸ «ԹԻՖԼԻՍ» ԿԱՅԱՐԱՆՈՒՄ.

Կառքեր, որոնք ճանապարհին գիշերելու կայարաններ ունին։

Թիֆլիսից դուրս են գալիս առաւօտեան 8 ժամին. Վլադիկաւկաս գալիս են երեկոյեան 5 ժ.—11 րոպ. և 6 ժ.—43 րոպ. մէջ Վլադիկաւկասից դուրս են գնում առաւօտեան 9 ժամին։ Թիֆլիս գալիս են երեկոյեան ժամի 4 և 44 րոպ. և ժ. 5—25 րոպ

Անդրկովկասեան երկաթուղին։
ԳՆԱՑՔՆԵՐԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆԸ „ԹԻՖԼԻՍ“ ԿԱՅԱՐԱՆՈՒՄ։

Բաթում պոստ. գնում է ժ. 8—35 րոպ. առ.
Բաթումից „ գալիս է „ 10—25 „ գիշ
Բագու . . . գնում է „ 10—55 „ գիշ
Բագուից „ „ . . . գալիս է „ 8—„ „ ցե

ԹԻՖԼԻՍԻ ԵՒ ՍՈՒՐԱՄԻ ՄԷՋ.

Թիֆլիսից, ապր.—ճանապ. գնաց. գնում է . . . . . . ժ. 3—15 „
Սուրամից գալիս է . „ 8—4 „ առ.

Լոյս տեսան Ֆ. Շմիդթի
ԲԵՆԻԱՄԻՆ ՖՐԱՆԿԼԻՆ
Երկրորդ տիպ։
(Գինն է 40 կօպ.)

ԳԷՈՐԳ ՎԱՇԻՆԳԹՕՆ
Երկրորդ տիպ.
(Գինն է 60 կոպ.)
Թարգ. գերմ. Փ. Վարդանեան.

Վաճառվում են Կենդրոնական և Կովկասեան գրավաճառանոցներում։

ՊԵՊՏՕՆԵԱՆ ՍՆՆԴԱՐԱՐ ՇՕԿՕԼԱԴ
Ֆարմացևտի մագիստրոս
Ա. Լեմանի

Բժշկական դեպարտամենտի թոյլտուութեամբ
Ներքին գործոց մինիստրութեան։ Գըլխաւոր պահեստը ՇՏՕԿՄԱՆ և ԼԵՄԱՆ դեղավաճառանոցում. Մոսկվայում Իլյինկա։ Գործ է ածվում ստամոքսի կատարեալ դէմ

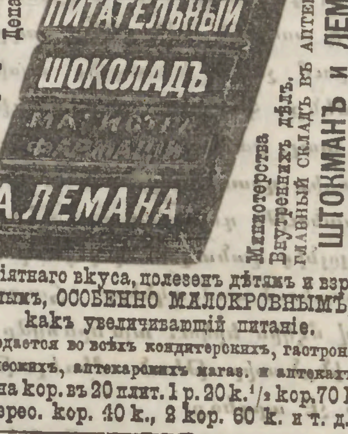
Съ разрѣш. Медицинск. Департамента
ПЕПТОНОВЫЙ
ПИТАТЕЛЬНЫЙ
ШОКОЛАДЪ
МАГИСТРА ФАРМАЦІИ
А. ЛЕМАНА
Министерства Внутреннихъ дѣлъ.
Главный складъ въ аптек. магаз.
ШТОКМАНЪ и ЛЕМАНЪ.
Москва, Ильинка.

Пріятнаго вкуса, полезенъ дѣтямъ и взрослымъ, ОСОБЕННО МАЛОКРОВНЫМЪ, какъ увеличивающій питаніе.
Продается во всѣхъ кондитерскихъ, гастрономическихъ, аптекарскихъ магаз. и аптекахъ.
Цѣна кор. въ 20 плит. 1 р. 20 к. ½ кор. 70 к.
Перес. кор. 40 к., 2 кор. 60 к. и т. д.

Ախորժելի է, օգտակար է երեխաների և հասակաւորների համար, մանաւանդ արիւնապակասներին, իբրև սնունդը աճեցնող նիւթ. ծննդականների համար և մաշող հիւանդութիւնների դէմ։

Վաճառվում է բոլոր քաղցրավաճառանոցներում, գաստրոնոմիքական, դեղավաճառական խանութներում։

Արկղիկի գինն է (20 հատը) 1 ր. 20 կ., ½ արկղիկը 70 կ. Առաքման գինը մի արկղի՝ 40 կոպ., երկու արկղի՝ 60 կոպ. և այլն։

(Ц.) 50—43

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

«Ն. ՊԱԿԷ և ԸՆԿ.»

Երկուշաբթի, նոյեմբերի 4-ին «Արմէնի» (Armenie) շոգենաւը նաւապետ «Ժիբուէն» (Giboin) կուղևորուի Բաթումից դէպի Տրապիզոն, Սամսոն, Կ. Պօլիս և Մարսէլլ։

Տեղեկութիւններ իմանալու մասին դիմել ընկերութեան գործակալներին, Բաթումում՝ պ. ԳԱՐԱՆԻՕՆԻՆ, Թիֆլիսում՝ պ. ՌԷՆՕՒՆ, գալերեյ նախկին Արծրունու, № 103.

4—1

ПРОТИВЪ ГОЛОВНОЙ и ЗУБНОЙ БОЛИ:
МИГРЕНЕВЫЙ КРИСТАЛЛЪ
„САНИТАСЪ“
(также отъ комаровъ).
ДЕПО ВО ВСѢХЪ АПТЕКАХЪ И АПТЕКАРСКИХЪ МАГАЗИНАХЪ.
Главный складъ: Москва, Кузнецк. мостъ, д. Соколова „САНИТАСЪ“.
!!Перепродавцамъ скидка!!
!!Требуйте только „САНИТАСЪ“!!

ՍԱՆԻՏԱՍ
և
Ատամնացաւի դէմ
Լ. Է. ԱԴԵԼ-ՀԷՅՄԻ
[illegible]

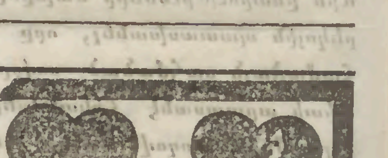

ЗУБНЫЯ СРЕДСТВА
Л. Э. АДЕЛЬГЕЙМЪ.
Лучшія гигіеническія средства для укрѣпленія и сохраненія зубовъ и уничтоженія дурнаго запаха во рту.
Депо во всѣхъ городахъ Россіи.
Главный складъ: Москва, Кузнецк. мостъ, д. Соколова.
!!Перепродавцамъ скидка!!

(Ц. 18574) 50—16

„ՖՈՐՄԱՆԻ“ ԲԱԼԶԱՄ

Թոյլ է տրուած բժշկական խորհրդից, և գործ է դրվում դըրսից ոսկրացաւի (ռեվմատիզմի) ցաւերի դէմ։ Գլխաւոր պահեստը Պետերբուրգում. Բոլշայա-Կոնյուշեննայա № 14—22, Թիֆլիս և Բագու. [illegible] 32—14

ՊԱՀԵՍՏ
ԿԱՐԵՄԵՔԵՆԱՆԵՐԻ
ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

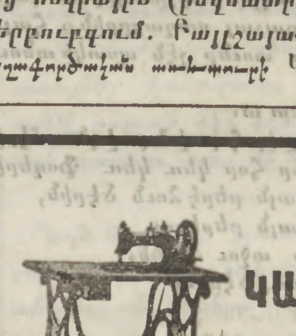

Նոր պատենտ
ու տէր
կատարելագործուած
ԿԱՏԱՐԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ
Ծախւում է ԺԱՄԱՆԱԿ ՏԱԼՈՎ
Միակ գործակալ Է. Փ. Ռոփֆէլդտ. Թիֆլիս, Երևանեան հրապարակ, տ. Տէր-Աստուածատուրեանի.

100—19

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 28-го Октября 1885 г. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի տ. № 12. Типографія А. А. Михельсона, Гол. пр. д. № 12.